

XII. 6443 - 1941 jūnijs 19 - Te'Fels - sēls

6811 - 1942 jūn 20 - veyes - kōz. ē. p. ū. j. pō't

XIII. 6934 - 1942 okt. 22 - kōz. p. ū. j. pō't - ntbs.

7136 - 1943 jūn. 8 - tēntēnti - jōgbōlnis ū. j. pō't

7261 - 1943 okt. 28 - jōgbōln. ū. j. pō't - ntbs

Miskole 1917 aug. 20 r. kat

Fogi: "rite"

Avatāri a'tirat. 228/1943-44

Exp: 1943 okt. 29.

A DEBRECENI M. KIR. TISZA ISTVÁN TUDOMÁNYEGYETEM
JOG- ÉS ÁLLAMTUDOMÁNYI KARA.

886 1942./1943 szám.

Érk: 1943 évi május hó 26 n.

Előirat: _____

drb. melléklet. Utóirat: _____

DT Model of Key Features

Debreau 1943. Mod'us 26

1/2 mm
e. i. de'kou.

ref. adcom
D. 1943. Minister
of Economy

A KÖTELEM SZABÁLYOZOTTSÁGA A MAGYAR KÖZ-
IGAZGATÁSI JOGBAN.

JOGTUDOMÁNYI ÉRTEKEZÉS A MAGYAR KÖZIGAZ-
GATÁSI JOG KÖRÉBŐL.

I r t a :

G e b a u e r L a j o s
jogszigorló.

Értekezés írásánál használt forrás-

munkák:

Boer: Közigazgatási jog.

Falcsik: Magyar közigazgatási jog.

Katona: Magyar magánjog.

Kmetty: A magyar közigazgatási jog tan-
könyve.

Kolozsváry: Magyar magánjog.

Szladics: Magyar magánjog.

Viczián: A magyar közigazgatási eljárás.

B e v e z e t é s .

A kötelmi jogot jellemzi, hogy az személyeknek személyhez való viszonyát szabályozza.

A kötelmek nagy része elbirálásuk és jogérvényességük folytán a megkívánt közhatósági cselekmények tekintetében a közigazgatási jogba tartoznak.

A jog e körében az általános magánjog elvei sok tekintetben módosulnak, vagy kiegészítődnek.

A magán kötelmi jog elsősorban a felek érdekeit célozza szolgálni és azoknak csak a jogrend és erkölcsiség szempontjából állít korlátokat, de a közigazgatási kötelmi jog e mellett különös érdekeket is akar bizto-

sítani, ezért az előbbi jog körében a törvény inkább dispositív, addig a közigazgatási jogban inkább pozitív.

A magánjogi kötelmekben a szolgáltatás elmulasztása után, csak kártérítésről lehet szó, de a közigazgatási jog körében a szolgáltatása karhatalmilag és rendőrileg is kikényszeríthető.

Igy karhatalmi kényszernek van helye:

a./ gazdasági munkás és napszámossal szemben /:1898.évi II.t.c.37.50 §:/,

b./ vizi uti, vasutépítési napszámossal szemben /:1899.évi XLII.t.c.18.§:/,

c./ cséplőgép, vagy gazdasági munkavállalkozó által felfogadott és ez által felfogadott segédmunkással, valamint cséplőgép-nél alkalmazott napszámossal szemben,

d./ erdőnapszámossal szemben /:1900.évi XXVIII.t.c.32.§:/,

e./ házicseléd és közönséges napszámossal szemben /:1876.évi XIII.t.c.24.§:/,

f./ gazdasági cseléddel szemben

/:1907.évi XIV.t.c.17.§:/,

g./ iparos és kereskedelmi tanonc,
segéd-, gyári munkással szemben /:1884.évi
XVII.t.c.76.§:/,

Itten lényeges az, hogy a szerződés-
szegés kihágássá minősül és büntetés alá esik.

Azonban a büntetés nem annyira bün-
tetőpolitikai irányzatú, mint inkább a kötelmi
jognak a biztosítását célozza, ezért a bün-
tés egyes esetekben; így ha a gazda kész az
elitelt és szerződés teljesítésére már haj-
landó munkást, vagy cselédet elfogadni, akkor
a gazda kérelmére mellőzhető is.

Első fejezet.

A kötelmek alanyi tekintetben a magyar közigazgatási jogban.

Itten több eset lehetséges:

Lehetséges, hogy van egymással szemben egy adós és egy hitelező, vagy egy hitelező és több adós, vagy egy adós és több hitelező, vagy több hitelező és több adós.

I./ Több alany esetén:

A kötelmek két csoportba tartoznak az együttes és az egyetemes kötelmek csoportjába.

1. Az együttes felelősség:

Együttes kötelem elő áll akkor, ha

közös jogi tény folytán többen kerülnek a kötelelembe, de a kötelelem tárgya meghatározott részarányban akár a hitelezők, akár az adósok között megoszlik és ilyen esetben is voltaképpen annyi kötelelem keletkezik, ahány a hitelezők, vagy adósok száma.

2./ Az egyetemes kötelmek:

Az együtteséssel szemben, ha a kötelelem tárgya oszthatatlan, vagy pedig ha a szolgáltatás részarányos megosztás nélkül is közösen illeti a hitelezőket, illetve terheli az adósokat és ekkor előáll az egyetemleges kötelelem, melynek fő eleme abban áll, hogy a kötelmi tartozásnak a hitelezők bármelyikének kezéhez való lerovása, illetve annak egészben egy adós általi teljesítése kifelé megszünteti az egész kötelmet; akkor az egyszer teljesített fizetéssel a kötelezettség alól valamennyi adós szabadul.

Itten tehát a hitelező tetszésétől

függ, hogy a kötelem tárgyát az adósoktól együttesen részarányban, vagy pedig az adósok bármelyikétől egészben, vagy ennek vagyontalansága esetén a többitől követelje és emiatt a kötelezettek a tartozást a hitelezők bármelyikének szolgáltatathatják.

II./ Az egyetemes kötelemnek többféle
formája van, így:

1./ Egyenlő az egyetemlegesség, ha a kötelem tárgya az adósok mindenikétől egyidejűleg egyenlő mértékben követelhető.

2./ Fokozatos egyetemlegesség, ha az adósok a kielégítés tekintetében a kötelezeten végre nem hajtható, vagy ha az egyetemlegességben álló adós ellen a végrehajtás csak oly esetben fogantatosítható, ha annak elsősorban felelős adós elleni fogantatosítása vagyontalansága következtében részben, vagy e-

gészben eredménytelen lenne.

3./ Korlátlan és korlátozott egyetemlegesség, ha az egyik adós a másikért a tartozás egésze erejéig felelős és ha csak egy bizonyos hányad erejéig áll egyetemlegességben, mikor a tulajdonostársak mindenike a közös vagyon érdekében, csak tulajdonjogi hányada erejéig szavatol tulajdonos társaiért.

III./ Az egyetemlegesség származhat:

1./ Jogügyletből, ha az adóstársak saját akaratukból folyólag kifejezetten vállalnak egyetemlegességet. De mégis vannak korlátok is e tekintetben. Így a vízi, uti, vasutépítési és az erdőmunkások szerződésénél tiltva van az egyetemlegesség kikötése, illetve a kikötés semmisnek nyilvánítja oly esetben, ha a munkások nem közös munkatére és nem közösen teljesítendő munkára vállalkoznak.

2./ Törvényből, vagy jogszabályból,
így:

a./ közös munkára ugyanazon szerződés által elszegődött gazdasági munkások a törvény, vagy szerződés alapján fizetendő kártérítés és eljárási költségekre nézve, ha a szerződés más megállapodást nem tartalmaz, egyetemlegesen kötelezetteknek tekintetnek.

b./ A vízi, uti, vasutépítési és erdőmunkásoknak szerződéséből eredő követeléseikért az őket alkalmazó alvállalkozóval, vagy a vállalkozó személyzetével közvetlenül egyetemlegesen felelős a vállalkozó is.

c./ A kereskedelmi törvény szerint a kereskedelmi társaságok és korlátlan felelősséggel alakult szövetkezet, nemkülönben más közönséges vagyoni jogi társaságok tagjai harmadik személyek irányában egyetemlegesen egész vagyonukkal felelnek.

3./ Vagyonjogi közösség alapján, mikor az egyetemlegesség alapja:

a./ közös tulajdon birtok, mint aminek a szervezett közbirtokosságok és a közönséges tulajdonjogi kötöttségek tagjaira, vagy a közös hagyatékra nézve az örökösökre vonatkozólag, de csak korlátozott mértékben, azaz saját tulajdonjogi hányaduk, illetve örökségük a közös vagyon érdekében, vagy abból folyólag, vagy a közös ingatlan után kivetett adókért, vagy a közös tartozás, illetve családjogi kötelék, vagy az ugyanegy hegyközségben való tartozás philoxera kölcsön tekintetében azon esetben, ha az egyetemlegességi kötelékbe tartozó valamelyik kölcsönvevőtől a tag saját egyéni tartozása, összes ingóságaira és ingatlanaira intézett végrehajtás foganatosítása után sem találna fedezetet, amikor a fedezetbeni hiány az egyetemlegességi kötelékbe tartozó több tagtól kölcsönbeli részesedésük arányában felosztva hajtandó be.

4./ Jogellenes magatartásból is előállhat és pedig szerződésszegés és magánjogi vétségből folyólag.

5./ Alanyi szempontból különböző jogalapon.

A közigazgatási hatáskör tekintetében a kezesség és a megbízás kívánnak közelebbi tárgyalást.

IV. A kezesség.

A kezességnél másodlagos egyetemlegességről van szó és olyan szerződésről, amikor valaki a hitelező iránt arra kötelezi magát, hogy az adós helyett ő teljesít, ha az adós arra nem lesz képes, azért a kezes csak másodszorban felelős és csak másodszorban vonható perbe.

Azonban a körülmény igazolására nem kell a hitelezőnek pert indítania az egyenes adós ellen és elég az, ha a teljesítésre őt

eredménytelenül felszóllította.

Ilyen esetben a kezes az egyenes adóssal egyetemleges adóssá lesz, amikor is a hitelező tetszésétől függ, hogy az adósokat együttesen, vagy successive bármelyikükön kezdve vonja perbe.

A hitelező a kezessel szemben minden igényét érvényesítheti, mely őt az egyenes adóssal szemben megilleti.

De a kezes ugyanazon kifogásokkal élhet a hitelezővel szemben, mint az egyenes adós.

A kezesség, ha a közigazgatási elbírálás körébe tartozó kötelelemre vonatkozik, akkor a kezes és a hitelező közötti jogviszony elbírálása is odatartozik, azonban nem a regressus, a visszkereseti jog, a kezes és a főadós között, melynek kizárólag csak rendes birói uton lehet érvényt szerezni.

V. A megbízás.

A megbizónál a helyzet az, hogy valaki egy harmadik javára köthet megbízásból jogügyletet.

Igen gyakran fordul elő a közigazgatási forgalomban a cselédek, munkások, ipari alkalmazottak szerződésénél, mikor a szerződést ad

Itt a megbizott a szerződést kötő fél, anélkül, hogy a másik szerződő fél iránt kötelembé lépne. Így a kötelembé csak megbízójával szemben kerül, amelyből eredő igény érvényesítése, csak bíróság előtt lehetséges.

Ha a megbízás jogérvényes, akkor jogérvényes kötelelem marad a megbízó és a meg-

bizott által kötelembé vont másik szerződő
fél között.

Második fejezet.

A kötelelem átváltozása.

A kötelelem tartalma és a jogi fogalom tekintetében változás állhat elő.

I./ A tartalom szempontjából.

1./ Az egyezség.

Itt olyan szerződésről van szó, melyben a felek a köztük vitássá, vagy kétségessé vált ellentétes érdekü magánjogi viszonyt kölcsönös engedelkenységgel elrendelik.

Fő alkotó elemei az elrendezendő jogviszony bizonytalansága és az eredmény köl-

csönössége.

A jogviszony bizonytalansága jelentkezhet akár annak fennállása, akár terjedelme tekintetében.

A bizonytalansághoz elég, ha az a felek objektivitása szempontjából jelentkezik annak, vagyis elég, ha a kérdéses jogot a fél saját nézete szerint tartja vitásnak, vagy kétesnek, többnyire ellenfelének tagadása folytán. A jogerősen megítélt jog a bizonytalanságot eloszlatóan egyezség tárgya nem lehet.

Emiatt a fél ítélet nem létezésének tudatában egyezkedik az egyezséget a későbbben előkerült ítélet alapján megtámadhatja, mikor az egyezség ugy is semmis.

Azonban a jogerős ítélet után is van helye egyezségnek, ha a végrehajtása vagy a behajtása előreláthatóan kétesnek mutatkozik.

Az engedmény kölcsönössége alatt pedig azt kell érteni, hogy mind a két fél

hajlandó egyezkedni, követelését csökkenteni.

Nincs helye egyezségnek oly jogviszonynál, mely a bennerejlő közérdek folytán ki van véve a fél dispositiója alól. Így ebben sem engedhető el a büntetés.

Azonban még is vannak kihágási deliktumok, melyek csak magánvádra üldözhetők, a büntetés csak vádindítvány esetében foglalhat helyet.

Ilyen büntetések ura közvetve a sértett fél, ki ezen vádindítványozási jogáról le is mondhat.

Azonban vannak kivételes esetek, mikor a sértett fél a már kizárólag kiszabott jogerős büntetést is elengedheti, így a gazdasági cseléd munkásoknak jogtalan szolgálat, illetve munkaelhagyás miatt történt megbüntetése esetében, mikor a büntetés végrehajtása a munkaadó kérelmére - ha az elítélt a szerződés teljesítésére már hajlandó - mellőz-

hető.

De az csakis a magánvádra üldözendő kihágásokra áll fenn, tehát nem áll fenn a hivatalból üldözendőknél.

Itt az egyezés csak a kihágási cselekmény által létrehozott magánjogi igényre nézve állhat elő.

Közérdekű ügyben a kötött egyezés, magánjogi jelleggel felruházott szerződésnek nem tekinthető.

Az egyezés létrejöhet hatóságon kívül és hatóság előtt, mikor az illető ügyek szempontjából perenkivüli és perelhető, vagy peregyezésről van szó.

2./ Az elismerési szerződés.

Az elismerési szerződésnél olyan elismerésről van szó, melyben az adós a hitelező javára éppen ezen szerződés folytán új jogalappal tartozás - vagy kötelezettség - elismerést tesz, melyet a hitelező elfogad.

Emiatt egy fennálló kötelem útján jön létre rendesen azáltal, hogy ez előző kötelemből eredő igény tekintetében a hitelező nem léphet fel teljes biztonsággal, vagy a kellő bizonyítás hiányában, vagy azért, mert az eredeti jogügylet bizonyos fogyatékokban szenved és így megtagadható volna.

A jogi hatása az, hogy új, nem vitás jogalapon álló szerződés lép előtérbe anélkül, hogy a régi kötelmi jogviszony hatását vesztené.

3./ Az elszámolás.

Az elszámolás akkor fordul elő, amikor egymással visszterhes jogviszonyban állók, a köztük fennálló kölcsönös követeléseik és tartozásaik, jogaik és kötelezettségeik iránt elszámolnak és a fennmaradó tartozás tekintetében az adós elismerést tesz.

Megdőlhet az elszámolás, vagy azért, mert már magában az elszámolási szerződés

létrejötte és érvénytelensége, vagy pedig az elszámolás alapjául vett egye kötelmek szenvednek ilyen okokban, mikor a kifogásolt ilyen kötelem is vizsgálat alá esik és érvénytelensége esetén a belőle származott követelés az elszámolás szerinti követelésből levonatik.

Azonban nem érvényesíthetők az elszámolással szemben az alapkötelmek megtámadhatóságát alkotó semmisségi okok, mivel ezek az elszámolási, tehát a voltaképeni szerződéssel eliminálódnak.

II./ Az alanyok szempontjából.

1./ Az engedmény,

Az engedménynél arról van szó, hogy valamilyen jog, vagy követelés más személyre ruháztatik.

Jellemző, hogy az engedményező az

adóssal szemben teljesen kikerül a kötelemből, jogait az engedményes veszi át, az adós az engedményezésbe be nem folyhat, az ellen nem tehet és az beleegyezése meghallgatása nélkül is joghatályos.

Itten tehát a változás a hitelező oldalán áll be és az eddigi hitelező helyét a jogutódja az engedményes foglalja el.

Az engedmény szerződéssel létrejött jogátruházás és jogutódlással - bár az utóbbi nem egyetemes, de csak külön értelemben véve, mert itt az utódlás nem az engedményező teljes jogkörében történik - a jogutód csak jogába lép jogelődjének, de nem egyben kötelezettségeibe.

Tárgya szerint csak átruházható jog lehet, de nem minden átruházható jog egyuttal engedményezhető is.

Az adósok, melyekért egyes jogok az engedménytárgyból kizártak, rejlenek vagy a kötelelem természetében, vagy a jogok tartal-

mának különlegességeiben. Ilyenek a legszemélyesebb jogok /:tartalmának különlegességében/, melyek a jogosult személyéhez tapadnak. Ilyenek a cseléd és munka szolgálatok iránti jogok.

De mivel e téren nem minden szolgálat oly személyi jellegű, e tekintetben a jogutódlás alapelvein állva a törvények a szolgálati és munkaszerződéseknek a munkaadó halálával beálló jogi sorsa iránti rendelkezései a mérvadók.

A házi cseléd szolgálata a gazda, illetve azon családtagnak, kinek kizárólag szolgálatára a cseléd fogadtatott, személyhez kötött az 1876.évi XIII.t.c. 49. § 1.pontja alapján a gazda, vagy az illető családtag halálával jogutódlás és így engedményezés tárgya nem lehet.

A gazdasági cseléd és napszámos munkaköre, mértéke azonban objektíve határozott lévén a szolgálat inkább a gazdasághoz fűződik és kevésbé a munkaadó személyéhez,

emiatt az ezen szolgálatok iránti jog a gazda halálával a folyó gazdasági év végéig a jogosult utódokra száll, minek folytán engedményezéssel is átruházható.

De más a helyzet a gazdasági munkások munkaszolgáltatását illetőleg, mely tisztán a mezőgazdasághoz kötött lévén a reá vonatkozó jog, illetve munkaszerződés, csak a gazdasággal együtt képezheti tárgyát az átruházásnak az is csak a munkásoknak biztosított azon jogával, hogy a szerződést felbonthatják.

Ezzel szemben a cseléd és munkabér már korlátlanul tárgya az engedménynek, amit támogat az is, hogy a bér elzálogosítható, a cseléd beleegyezésével a cseléd-törvény alapján megítélt követelés pénzbüntetés behajtása céljából - összegre való tekintet nélkül, - végrehajtás alá vonható, örökölhető és így ha minden tekintetben átruházható, misem állhatja útját annak, hogy az átruházás engedmény ut-

ján még ne történhessék. Vagy e jognak a követeléseknek a törvény által sociálpolitikai intenciókból nekik tulajdonított speciális rendeltetésben, amely a felek által ki nem játszható, illetve az ilyen engedmény érvénytelen.

Az engedményezett jog az eredeti kötelelem jogi természetén nem változtat, mert csak az alanyokban áll be változás, de a szolgáltatásban nem

Az engedményező és az engedményes között ez engedményezésből eredő jogvita a rendes bírósághoz tartozik, de az adós és engedményes közt az engedményezett kötelelemre vonatkozólag a hatáskör aszerint oszlik meg, hogy az eredetileg hova tartozott.

Ha a közigazgatási eljárás alá, akkor az ezentul is ott marad és az engedményezési jog művelete azon nem változtat.

A közigazgatási hatáskörben ilyen engedményezett jogok lehetnek:

a./ a cseléd és munkaszolgálatából származó különböző igények,

b./ a különféle vagyon elleni kihágásokból eredő kártérítések, amikor a magánvádoló, illetve sértett helyébe az engedményes lép és végül,

c./ a párbér.

2./ A teljesítés elvállalása.

Itt a kötelembeni teljesítést az adós helyett egy harmadik veszi át.

A közigazgatási kötelmi jogban vannak oly személyes kötelezettségek, melyek át-vállalása a hitelező beleegyezése nélkül el sem képzelhető.

Igy a cselédsszolgálat a cselédsszemély változás, tulajdonképen új szerződés alapján jelentkezik, amely a gazda és az új cseléd között létrejön, mikor a gazda a régi cselédet, vagy teljesen kibocsátja a kötelekből, vagy hiányos szavatossági kötelezettséggel.

A gazdasági, vagy egyéb munkás helyettesítése, miután nem kimondott személyes munkára vállalkozik, a munkaadó beleegyezése nélkül is lehetséges.

De ezen cselekmény közigazgatás szempontjából elveszti gyakorlati értékét, mert az átváltozás az előirt álagszerőségek nélkül történik, amikor a munkaadó közreműködése feltétlenül szükséges az abból támadó jogviták a közigazgatás hatáskörén kívül esnek.

Ha pedig a hitelező régi adósát minden kötelezettség nélkül bocsátotta el a kötelekből új adósa ellen, csak a régi adóssal szemben teljesen szabadon állhat azon kifo-

gásokkal, melyek a régi adóst megilletik.

Ebben az esetben a kötelem jogi természeté nem változott. A közigazgatási hatásköre a hitelező és az adós közötti jogvitákra vonatkozólag épségben marad és csak az adósok közötti jogi kapcsolat kérdései mennek át a rendes bíróság jogkörébe.

Harmadik fejezet.

I./ A kötelem megszűnhet.

A kötelem megszűnése.

1./ a kötelem teljesítésével.

A kötelem, csak akkor szűnik meg, teljesítéssel, ha az a szerződés, vagy törvénybeli kikötéseknek teljesen megfelel, vagy ha azzal annak elfogadásakor a hitelező kifejezetten megelégszik.

A hiányos, vagy meg nem felelő teljesítés nem szünteti meg a kötelmet, de a hitelezőt annak felbontására jogosítja és illetve, mint szerződésszegés a szenvedett kár megtérítésére ad jogalapot - akár csak a nem

teljesítés - természetesen a maga részszerűségével.

A nem teljesítés akkor tekintetik ilyennek, ha az adós a záros határidőre szóló szolgáltatást menthető ok nélkül nem teljesíti, vagy azt a hitelező felhívására kifejezetten megtagadja.

Az adós a kikötött szolgáltatás helyett mást nem nyújthat a hitelezőnek /:annak akarata ellenére:/ és az ily teljesítés a kötelmet nem szünteti meg.

Ellenben vannak a közigazgatási jogban törvényes rendelkezések, mikor az ily teljesítés még akkor sem kötelemszüntető, ha a hitelező ebbe előzetesen beleegyezett.

2./ Beszámítással.

Ezalatt a hitelező követelésének az adós tartozásába való betudását kell érteni, mely csak akkor hat, kötelem megszűntetően, ha a tartozást fedi, vagyis azzal egyenlő.

Különben a beszámítás csak részben teljesítést eredményez.

A fennmaradt követelés azon szabályok szerint érvényesíthető, melyek a kötelmi jogok érvényesítésére általában elővannak írva.

A beszámítás teljesítést jelent azon körülménnyel, hogy kölcsönös tartozást, illetve követelést tételez fel.

A beszámítás jogosultságát és lehetőségét a törvényhizó a közigazgatási kötelmi

jog terén is elismeri valamennyi csaléd és munkás szolgálati viszonyára általánosságban azon kifejezéssel, hogy a munkaadó a törvényben részletezett jogcimen fennálló követeléseinek fedezésére az alkalmazott szolgálati, illetve munkabérét, egyéb járandóságát visszatarthatja, vagy ha a foglaló egyéb kikötés hiányában a csaléd, illetve munkabérbe beszámítandó.

A beszámítás módozatainak és érvényesítései lehetőségeinek meghatározását az általános magánjog dönti el, azon kimondott elvvel, hogy a közigazgatási kötelmekben is - ha a törvény másképen nem rendelkezik - a magánjogi szabályok alkalmazandók.

Hogy e követelés az adós beleegyezése nélkül, vagyis egyoldalulag beszámítható legyen, ekkor megkivántatik:

a./ a már kifejezett követelés érvényességén és

b./ kölcsönösségen kívül,

c./ hogy a beszámítandó követelés lejárt,

d./ liquid, azaz a követelések hasonneműek legyenek.

3./ A szerződésből való elállással.

Az elállás jogát biztosíthatja, vagy a jogügylet maga, vagy a törvény, vagy egyoldalulag, vagy kölcsönösen a jogkövetkezők megjelölésével.

Ha erre sem a szerződés, sem a törvény nem intézkedik, az az elv, hogy az eredeti állapot helyre állítandó, vagyis a kapott értékek vissza járnak.

Az elállás jogalapjául a törvény

különböző körülményeket jelöl meg. Ilyenek a vízi, uti, vasutépítési és erdőmunkások jávára a munka elemi akadály, ha a munka emiatt 3 napon át egyhuzamban meg nem kezdhető. Illetve nem folytatható, vagy a munkások első neménél méltányossági okok, ha a munkáltatási viszonyok lényegesen megváltoztak, vagy a munka a szerződésszerinti egységárak mellett nem teljesíthető.

4./ Felmondással.

Jogfolytonosságot csak a nyilatkozatnak a másik féllel való közlésével kapja meg.

Eseteit és lehetőségét vagy a szerződés maga, vagy a törvény szabályozza.

Utóbbinak rendelkezése, csak subsidiárius, az esetre szól, ha a szerződés nem intézkedik a felmondás körülményeinek megállapítása körül a felek szerződő szabadsága korlátlan.

A felmondási jog hatálya lehet azonnali, így a munkásszerződésnél a házicseléd viszonyban a gazdasági cselédszerződésnél az ipari alkalmazotti viszonyban és lehet csak bizonyos idő elteltével hatálybalépő, így a házicseléd szerződésnél a gazdaságinál, az ipari alkalmazottaknál.

A törvényes felmondási idő: házi-
cselédnél 6 hét, nagyobb városban 15 nap. Gaz-
dasági cselédnél 1 hónap. Ipari alkalmazott-
nál, tanonc-, segéd-, és gyári munkásnál 15
nap. Kereskedősegédnél 6 hét. Fontosabb te-
endőkkel megbízott iparos - és kereskedőségé-
deknél 3 hó.

5./ Ujitással.

Ujitással a régi kötelem helyébe új lép azzal, hogy vagy a kötelem jogalapja, vagy a szolgáltatás tárgya, vagy a kötelem alanya változik meg.

6./ Halállal.

Ez csak azon kötelemre hat megszüntetőleg, melyek szolgáltatása személyesen teljesítendő, vagy meghatározott személyhez kötött.

Megszűnik a szolgáltatás és munkaszerződés a cseléd-, munkás-, iparialkalmazott halálával, vagy a házicsseléd szerződés a gazda, vagy azon családtagok, kinek kizárólag

szolgálatára a cseléd fogadtatott; halál által.

De nem szűnik meg a munkaadó halálával a gazdasági cseléd, munkás és dohánykertész szerződése.

Befejezés.

Kitűzött célunk nem engedi meg, hogy a fentiek keretén tulmenjünk, így főleg azt zárja ki, hogy a kötelmek felosztási alapjának a jogügyletnek a törvényből eredő kötelmeknek és a jogellenes magatartásból eredő kötelmeknek közigazgatási jogi vonatkozásaival is foglalkozhassunk.

Az értekezés felosztása:

Első fejezet: A kötelmek alanyi tekintetben a magyar közigazgatási jogban.

I./ Több alany esete:

- 1./ Együttes felelősség.
- 2./ Az egyetemes kötelmek.

II./ Az egyetemes kötelmek többféle formája:

- 1./ egyenlő egyetemlegesség.
- 2./ Fokozatos egyetemlegesség.
- 3./ Korlátlan és korlátolt egyetemlegesség.

III./ Az egyetemlegesség származhat:

- 1./ jogügyletből,
- 2./ törvényből, vagy jogszabályból,

- 3./ vagyoni közösség alapján,
- 4./ jogellenes magatartásból,
- 5./ alanyi szempontból különböző jogalapon.

IV./ A kezesség.

V./ A megbízás.

Második fejezet: A kötelem átváltozása, tartal-
ma és jogi fogalom tekintetében.

I./ Tartalom szempontjából:

- 1./ Az egyezség,
- 2./ Az elismerési szerződés,
- 3./ Az elszámolás.

II./ Az alanyok szempontjából:

- 1./ Az engedmény,
- 2./ A teljesítés elvállalása.

Harmadik fejezet: A kötelem megszűnése.

I./ A kötelem megszűnhet:

- 1./ A kötelem teljesítésével,
- 2./ beszámítással,
- 3./ a szerződésből való elállással,
- 4./ Felmondással,

- 5./ Ujitással,
- 6./ Halállal.